

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

IX. Vtrum infusio gratiæ sit sufficiens ad remissionem peccati?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

Ad 7. Ante, & post peccatum potest Deus formaliter, vel æquivalenter idem facere, ac omittere tub eadem suppositione ex parte ipsius Dei; non tamen variata suppositione. Quare ante, & post peccatum fieri à Deo potest, ut homo non eleuatus in finem supernaturalem sit sine peccato, & sine gratia. Quia sub ea suppositione potest peccatum, tum impediri, tum remitti, ac reparari sine gratia. At homine eleuato ad finem supernaturalem, neque ante, neque post peccatum, fieri potest, ut sit, & sine gratia, & sine peccato. Quia eleuatio fit per voluntatem diuinam non negandi homini gratiam de præfenti, & gloriam de futuro, nisi ipse homo impediat se per peccatum quoad susceptionem vtriusque. Patet autem fieri non posse, post talem suppositionem, ut homo simul sit sine peccato, & sine gratia. Ex quo apparet responsio ad confirmationem; nempe neutrum ex extremis mediatur tantum oppositis posse excludi nisi per alterum, supposita aliunde impeditio eius, quod est medium inter vtrumque. Status autem puræ naturæ, qui est medius inter gratiam, & peccatum, impeditur per eleuationem ad finem supernaturalem; sicut impeditur medium inter album, & nigrum per voluntatem diuinam, ut aliquod corpus sit coloratum, vtque nullum habeat colorem medium, & sic de aliis eiuſmodi.

Ad 8. Remissio actiua, siue creata, siue increata essentialiter est actus liber remittentis. Vnde ab omnibus ponitur extra controuersiam, remissionem actiuam iniuriæ irrogatæ Deo, esse formaliter actum remissum liberum diuinæ voluntatis; solumque controuertitur; An remissio passiua, qua homo dicitur liber, & immunis à peccato commisso, sit, aut possit esse denominatio purè extrinseca nihil ponens in homine inherens ipsi physicè? Et quoad hoc punctum tenetur pars negatiua, aduersus quam nihil probat obiectio. Quia voluntas remissiuæ, quæ datur pro priori naturæ ad infusionem gratiæ, per seipsam essentialiter est voluntas infundendi gratiam pro posteriori naturæ. Quam voluntatem patet dari non posse absque infusione gratiæ pro eodem posteriori. Ergo remissio peccati dari non potest realiter pro aliquo instanti reali absque infusione gratiæ pro eodem instanti; licet præcindi possit ab eadem infusione pro priori naturæ.

Art. 1. Ad 9. Posse inæqualiter amare, aut odisse, nulla inducta, aut præsupposita inæqualitate ex parte obiecti, non spectat ad amplitudinem libertatis, quæ Deum decet; sed solum ad inanitatem excessus in amore, aut odio, quæ Deum non decet. Iam verò velle vnum propter aliud, & non è conuerso, est velle causalitatem prioris vtilem, aut decentem respectu posterioris; & non è conuerso. Qui enim vult medicinam propter sanitatem; & sanitatem, aut doctrinam, aut innocentiam Petri propter Paulum, & non è conuerso: eo ipso vult, ut medicina causet sanitatem; vtque eiuſmodi bona Petri inseruiant Paulo per efficientiam similitum; & non è conuerso. Ergo aliquid plus est volitum necessitè ex parte obiecti, illi propter quem, aut propter quod, si cætera sint paria.

Art. 2. Quod ad amorem conditionatum attinet. Repugnat in primis Deo omnis omnino actus purè conditionatus formaliter. Quia necesse est volentem purè conditionatè neque velle, neque nolle conditionem, sed se habere purè omniſſiue respectu ipsius. Repugnat autem Deo pura omiſſio, vt fert communis Theologorum consensus. Deinde, admiſſo per impossibile, Deum posse velle aliquid purè conditionatè, negatur volentem Petro ex. gr. aliquod bonum purè conditionatè, propterea amare ipsum Petrum aliquatenus absolute. Quia cum conditionatitia nul-

R. P. Esparza Curs. Theol. Tom. I.

latus prodesse, aut etiam obesse possit Petro, nisi prout coniunctum cum conditione, à qua pendet, impossibile est, Petrum mouere ad volendum conditionatum, quin moueat indiuisim ad volendam conditionem; vt pote essentialiter inclusam in conditionato, quatenus vtili, & bono respectu ipsius Petri. Impossibile autem rursus est actum, ad quem nullatenus mouet Petrus, esse amorem Petri. Vnde talis actus non est appetibilis à Petro ex vi appetitus, quo cupiat amari, sed ex solo appetitu, quo velit dispositionem caularum ad suum bonum, volendo simul conditionem, sub qua sunt dispositæ ad illud. Aliter enim nec ipse amabit seipsum.

Art. 3. Negatur assumptum obiectionis; vt pote non solum insufficiens probatum, sed cuius insuper probationes efficaciter retorquentur in contrarium. Præterea assignata superius fuit specialis ratio repugnantia, vt quis transeat ab statu mali hominis, & inimici Dei, in non malum, & non inimicum Dei absque mutatione intrinseca ipsius. Quare transmissio antecedenti, potest nihilominus negari consequentia. Sed melius, & expeditius est negare antecedens respectu Dei ob rationes supra adductas, quidquid sit de amore creato.

QVÆSTIO IX.

Vtrum infusio gratiæ sit sufficiens ad remissionem peccati?

DETER non sufficere se sola, sed necessarium insuper esse fauorem extrinsecum Dei separabilem ab ipsa saltem de potentia Dei absoluta. 1. Quia D. Paulus ad Rom. 4. 15. ad Coloss. 1. 13. & 1. ad Corinth. 6. 11. & D. Petrus 1. 2. 24. loquuntur de remissione peccatorum, & de sanctificatione peccatoris, tanquam de duabus rebus inter se distinctis, quatenus vtramque exprimunt seorsim, atque in eundem sensum dicitur Pl. 50. 11. *Omnes iniquitates meas dele: cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua in visceribus meis.* Eadem expressionis distinctio vltimatur clarius à SS. PP. apud Ripaldam 10. 2. d. vltima, lect. 17. Ergo remissio peccatorum est aliquid saltem inadæquatè distinctum ab infusione gratiæ, per quam formaliter habetur positiua sanctificatio hominis.

2. Conc. Trid. sess. 6. cap. 7. initio dicit de iustificatione, *quæ non est sola peccatorum remissio, sed, & sanctificatio, & renouatio, &c.* Et iterum ad medium: *Vnde in ipsa iustificatione, cum remissione peccatorum, hæc omnia simul infusa accipit homo, &c.* Si autem sola infusio gratiæ sufficeret ad remissionem peccatorum, non acciperet homo gratiam cum remissione, sed remissionem acciperet ipsa gratiæ acceptione, atque iustificatio esset sola remissio peccatorum, quia hæc sola per seipsam formaliter esset sanctificatio, & renouatio.

3. Non potest componi cum peccato actuali remissio ipsius, vt dictum est in quaestione præcedenti ad 6. Potest autem cum eodem componi gratia habitualis. Quia priuatio huius gratiæ est poena peccati, atque de ratione poenæ est, vt supposito peccato possit infligi, & non infligi pro libito penitentis. Nam quæ necessitate inenitabili physica, aut metaphysica consequuntur ad actus seu bonos, seu malos, non habent rationem præmij, aut poenæ, vt patet in habitibus bonis, & malis per eos productis. In vbiacatione, & duratione, aliisque similibus. Quæ à nemine computantur inter præmia, aut supplicia, præcisè ob necessi-

ss 2

ratem,

tatem, qua consequuntur ad actus. Potest igitur Deus supposito peccato nolle nihilominus subtrahere gratiam, ac proinde gratia potest componi cum peccato saltem actuali. Ergo eadem est separabilis à remissione peccati, utpote impossibili cum ipso peccato.

4. Quod maius est non potest contineri in eo, quod minus est. Remissio autem peccati est aliquid maius, quam infusio gratiæ. Quia homo iustus potest mereri de condigno gratiam sibi, & aliis; & tamen non potest mereri de condigno remissionem peccati, cum ad eam obtinendam necessarium fuerit meritum infinitum Christi Domini, quod necessarium non fuisset pro infusione gratiæ respectu innocentium. Ergo remissio peccati superaddit infusioni gratiæ fauorem extrinsecum Dei maiorem, quam qui inest voluntati conferendi gratiam secundum se; ideoque ille fauor est separabilis ab hac voluntate.

5. Peccatum non est intrinsecè impossibile cum gratia. Ergo neque gratia cum peccato. Patet consequentia. Quia nihil est impossibile respectu compossibilis secum; cum non possit huic inesse possibilitas ad impossibile, iuxta illud Philosophi; possibili posito inesse, nullum sequitur impossibile. Probatur antecedens. Quia quicquid est intrinsecè impossibile cum aliquo, est eo ipso intrinsecè connexum cum possibilitate eiusdem. Et rursus quicquid est connexum intrinsecè cum possibilitate alicuius supernaturalis, est intrinsecè supernaturale, ut multis contendit P. Ripalda. Certum autem est, peccatum non esse intrinsecè supernaturale. Nulla igitur est impossibilitas inter gratiam, & peccatum; ac proinde gratia non est sufficiens se sola ad remissionem, & deletionem peccati.

6. Pro priori naturæ ad voluntatem infundendi gratiam homini antecederet peccatori Deus est indifferens, ut eum puniat priuatione gratiæ. Impossibile autem est, Deum esse adhuc indifferentem ad puniendum, & odio habendum peccatorem pro aliquo instanti; & peccatum non inesse eidem pro eodem instanti: sicut est impossibile aliquid esse visibile pro aliquo instanti, quin supponatur inesse illi colorem pro eodem instanti. Ergo pro eo instanti reali, pro quo primum infunditur gratia homini antecederet peccatori, adhuc inest ipsi peccatum. Ergo gratia non delet, & excludit peccatum se sola, sed est compossibilis cum ipso.

7. Hominem esse proximè potentem ad diligendum Deum, non necessitat Deum, ut diligat hominem. Primò, Quia homo ipse manet nihilominus indifferens, ut diligat, vel non diligat Deum, sed peccet contra ipsum, sitque proinde odibilis Deo. Secundò, Quia homo non est simpliciter bonus, ideoque nec simpliciter dilectus à Deo præcisè ratione alicuius actus primi, sed ratione actus secundi, ut apparet ex q. 7. ar. 7. in postrema confirmatione. Tertiò, Quia ante infusionem gratiæ habitualis inest peccatori potentia proxima ad dilectionem Dei super omnia per auxilia gratiæ actualis; & tamen nondum terminat dilectionem Dei erga se. Quartò, Quia nequidem homo contrahit necessitatem diligendi alium hominem ob potentiam eius ad dilectionem ipsius. Deum, quia potentia creaturæ ad diligendum Deum non est bonitas, & perfectio infinita, qualis tamen sola est sufficiens ad necessitandam voluntatem infinitam, utpote quæ omne finitum contemnere, ac repuere facile potest. Gratia autem habitualis, cum sit indistincta ab habitu charitatis, ut dictum est supra, solam confert homini potestatem diligendi Deum. Ergo non inducit necessariò dilectionem Dei erga hominem. Ergo nec inducit necessariò remissionem peccati, quæ essentialiter in se continet dilectionem

Dei erga eum, qui fuit antea peccator, ut dictum est in questione præcedenti.

8. Habitus naturalis dilectionis Dei non sufficeret se solo ad remissionem peccati commissi pro statu naturæ. Ergo nec habitus supernaturalis charitatis sufficit se solo ad remissionem peccati commissi pro statu præsentis elevationis. Patet consequentia, quia habitus supernaturales non plus præstant in ordine supernaturali, quam naturales in naturali; & præterea peccatum hominis eleuati est deterius peccato hominis non eleuati eadem proportionem, qua habitus supernaturalis charitatis est perfectior, quam naturalis, ut apparet ex questione præcedenti ad 3. Patet antecedens. Primò, quia habitus naturales virtuosus sunt compossibiles cum actibus peccaminosis vitij contrarij, ut experientia liquet, & dicitur in questione 41. de Virt. Theol. ad 5. & tamen remissio peccati non est compossibilis cum actu peccaminoso, ut dictum est supra. Secundò, quia remissio peccati est indebita peccatori utcumque operanti post peccatum, ut dicitur quest. 9. de Incarnatione, cum tamen habitus naturalis virtutis sit debitus eidem, si post peccatum frequentet actus naturales diligendi Deum. Tertiò, quia D. Thomas de veritate, q. 28. quæ est de iustificatione, art. 2. ad 5. dicit de Adam: *Tametsi à solo statu naturæ decidisset, nihilominus tamen ad expiationem infinite offensa donum diuinæ gratiæ requireretur.*

9. Calor, & frigus, humiditas, & siccitas, & similes qualitates possunt componi in eodem subiecto etiam quoad gradus intensos, saltem de potentia Dei absoluta. Gratia autem, & peccatum opponuntur inter se solùm, ut duæ qualitates inuicem contrariæ ex natura rei. Ergo possunt similiter inuicem componi saltem de potentia absoluta. Licet enim repugnet fieri à Deo miraculum, ut existat peccatum, tamen non repugnat, ut præexistente peccato naturaliter pro priori naturæ, fiat deinde miraculum pro posteriori naturæ ad inducendam nihilominus gratiam.

10. Deus est agens infinite virtutis. Ergo potest superare quamcumque difficultatem, & resistentiam, quæ non sit simpliciter infinita. Difficultas autem compositionis inter gratiam, & peccatum, & oppositio, atque resistentia alterutrius ex illis aduersus alterum non sunt simpliciter infinitæ. Quia non distant infinite inter se, & præterea in iis, quæ sunt finita simpliciter, nihil potest esse infinitum simpliciter. Confirmatur, quia homo potest componere conuersionem actualem ad Deum cum auersione habituali ab eodem. Ergo multo magis potest Deus componere conuersionem habituales ad hominem, quæ continetur in gratia, cum auersione siue actuali, siue habituali ab eodem, quæ continetur in peccato.

Art. 1. Resp. Impossibile est eundem ab eodem amari simul, & odio haberi simpliciter, & absolute, seu, quod eodem recidit, eundem eidem esse amicum, & inimicum pro eodem tempore. Quod quidem de mutuis hominum inter se affectibus est notissimum, & indubitatum apud omnes. Id verò ipsum est quodammodo manifestius de amore, & odio diuinis, quatenus eorum efficacia est maior, & diriguntur meliori cognitione, & sunt inductiui maioris tum boni, tum mali. Deus autem prosequitur odio peccatores, & diligit iustos non tantum secundum quid, sed absolute, & simpliciter. Vtrumque patet ex Psal. 44. *Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem.* Et Malach. 1. 2. de Iacob, & Esau, altero iustorum, altero peccatorum exemplari dicitur: *Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* Deinde de odio aduersus peccatores constat ex 12. Ecclesiastici 1. *Altissimus odio habet peccatores.* Cuiusmodi sunt quamplura alia, ut videri potest inter alios apud Mont. disp. 54. de voluntate Dei, lect. 1. Nec

Nec pariora habentur de dilectione iustorum, iuxta illud Pl. 145. 8. *Domini diligit iustos.*

Art. 2. Neque verò hæc, & similia accipi possunt de odio, & dilectione secundum quid tantum, & non constituyente amicitiam, & inimicitiam. Quia quod ad odium attinet aduersus peccatores, illud est inducendum perditionis ipsorum, vt apparet ex illo Pl. 5. 7. *Odisti omnes, qui operantur iniquitatem, perdes omnes, qui loquuntur mendacium.* Dilectio Dei erga iustos est similiter vniuersa perfectè Dei cum iustis, & iustorum cum Deo, vt apparet ex illo 1. Ioan. 4. 16. *Qui manet in Charitate, (quam dictum est supra esse iustitiam, & gratiam habitualem) in Deo manet, & Deus in eo.* Manifestum autem est, singularem istiusmodi immanentiam mutua Dei in hominē, & hominis in Deo continere in se dilectionem simpliciter talem, & propriè amicabilem Dei erga hominem. Nec est minus manifestum, odium causatum perditionis personæ odio habitæ, esse odium simpliciter tale, & proprium inimici quoad magnitudinem mali intenti, ac infligti, esto non sit proprium inimici quoad vltimum terminum intentionis diuinæ. De quo alias.

Art. 3. Neque dici rursus potest liberum Deo esse, vt odio habeat, vel non habeat eum, cui inest peccatum, in sensu composito peccati, aut vt diligit, vel non diligit eum, cui inest gratia habitualis in sensu composito gratiæ. Nam, quod ad peccatum attinet, ipsum est intrinsecè contemptum legis diuinæ, qua grauitur prohibetur, ideoque est intrinsecè connexum cum voluntate diuina grauitur prohibente; id est cum voluntate diuina comminante indignationem, & odium diuinum ex suppositione ipsius peccati, ideoque volente odio habere auctorem peccati ex suppositione, quod peccet. Dictum nimirum est in qq. de actibus humanis, per hæc intrinsecè, ac formaliter constitui legem diuinam grauitur obligantem. Impletur igitur in terminis, inesse homini peccatum; & non adesse eo ipso in Deo odium, quale dictum est, aduersus talem hominem.

Art. 4. De infusione porro gratiæ essentialiter connexa cum dilectione amicabili Dei, constat ex questione 3. quatenus nequit non esse dilectio amicabilis, respectu hominis viatoris, voluntas illi conferendi summum ipsius bonum inter ea, quorum est capax pro eo statu, quale bonum est gratia habitualis, seu charitas, vt innouit ibidem, & clarius ex Apostolo, & Augustino tota quæst. 4. & præterea D. Thomas 3. contra gent. cap. 15. docet nihil maius charitate concedi posse à Deo puro homini viatori. Patet igitur peccatum essentialiter esse impossibile cum dilectione amicabili Dei, cum qua connectitur essentialiter gratia habitualis; atque gratiam habitualement esse similiter impossibile cum odio, & abominatione Dei, cum qua peccatum essentialiter connectitur; atque ideo gratiam, & peccatum esse inuicem impossibilia essentialiter. Sufficit igitur infusio gratiæ ad remissionem peccati lethalis.

Art. 5. Præterea aliqua dilectio Dei erga hominem est essentialiter impossibilis cum peccato. Ea nimirum, quæ est remissiva, deletiva, & destructiva ipsius peccati; eaque dilectio est maior, quam alia dilectione composita cum peccato; id est, composita cum summo hominis malo, summaque eiusdem miseria, vt liquet ex quæst. 7. Ergo est aliquod Dei donum essentialiter impossibile cum peccato, idque est maius quouis alio dono compositi cum peccato. Consequentia est manifesta ex questione præcedenti, sub initium. Nullum autem donum Dei conferibile homini viatori est maius, quam gratia habitualis, vt liquet ex locis nuper indicatis. Ergo gratia est essentialiter impossibilis cum peccato.

Art. 6. Eodem ferè recidit, quod si infusio gratiæ

R.P. Esparza Curs. Theol. Tom. I.

non sufficeret ad remissionem peccati, necesse esset remissionem saltem partialiter fieri per condonationem purè extrinsecam Dei; quandoquidem nullum aliud donum Dei est partialiter, vel totaliter deletiuum peccati, de quo nequidem aduersarij vnquam dubitarunt. Consequens autem est falsum, vt liquet ex doctrina quæstionis præcedentis; utpote æquè efficaciter impugnante partialem, & totalem condonationem purè extrinsecam peccati.

Art. 7. Sequeretur vltimus maculam peccati fore indelebilem, & inaufibilem; si gratia per se solam non esset essentialiter deletiva, & ablativa ipsius. Quia nullus actus diuinæ voluntatis, sola sui additione, & præcisè volendo seipsum, ad id sufficeret, vt constet ex eadem questione, necnon ex vniuersali principio, quod nullus actus diuinæ, vel etiam creatæ voluntatis differt ab aliquo alio actu, & multo minus habet specialem aliquam sufficientiam ad aliquem effectum posituum, vel negatiuum præcisè, quatenus est volitio sui, & positio sui à parte rei; cum hoc sit commune omni volitioni, præsertim diuinæ. Quia in remirabiliter laborant nonnulli auctores moderni, & multa operosissime tentant, sed omnia perperam. Est enim res clarissimè vera, quæ modo breuissimè pronuntiata, & conclusa est, nec effugia patere inde possunt vlla, præterquam purè verbalia, vt faciliè coniciet attentus quilibet considerator principij positi. Verum neque nolitione, aut suspensione alicuius sui concursus positiui posset Deus auferre maculam peccati; cum hæc non perseveret vi alicuius concursus positiui diuini, vt patet ex q. 5. & 6. Ergo necesse est ponere effectum aliquem creatum posituum essentialiter impossibilem cum macula peccati, qui effectus non alius esse potest quam gratia.

Art. 8. Confirmatur. Quia peccatum habituale consistit in priuatione gratiæ, vt dictum est ibidem; atque qualibet forma est essentialiter impossibilis cum priuatione sui. Peccatum autem actuale nequit non tantundem, vt minimum repugnare gratiæ; cum sit deterius illud inesse actualiter, quam inesse tantum habitualiter, ideoque magis quodammodo opponatur bono gratiæ, quatenus actualiter in se intrinsecè existens.

Art. 9. Confirmatur rursus ex 1. Ioan. 3. 9. *Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non facit. Quoniam semen eius in eo manet. Et non potest peccare. Quoniam ex Deo natus est.* Vbi non solum altribitur gratiæ, quod ipsa non possit influere in peccatum, aut quod non deceat eum peccare, qui illam habet, vt, Augustino perperam citato, contendit Ripalda. Quia alterum horum est commune omni virtuti etiam naturali, alterum, omni homini, siue nato, siue non nato ex Deo; & siue habenti, siue non habenti in se semen Dei; & tamen non est verum, fortem, aut liberalem, aut hominem secundum se peccare non posse, quoniam habitus liberalitatis, aut fortitudinis, aut dignitas naturæ rationalis in eo manet. Sensus igitur est, cum semine Dei, & cum natiuitate ex Deo, id est cum gratia habituali, non posse hominem componere peccatum per vim actiuam sibi propriam, ac connaturalem.

Art. 10. Quod si vi actiua hominis propria, & connaturali non potest componi peccatum cum gratia, nullatenus componi potest. Quia, vt peccatum existat, aut alicui coexistat, non potest esse opus miraculosum virtutis diuinæ operantis supra vires, & existentiam naturæ. Esset enim miraculum intrinsecè turpe, & ita supernaturale, vt simul esset infranaturale; atque omne miraculum Dei essentialiter est promotiuum boni connaturalis homini, & ordinatum ad depulsionem peccati.

Art. 11. Confirmatur denique ex iis omnibus testimoniis, quæ producta sunt in q. 1. ab a. 1. Quia ea omnia

omnia multipliciter, & efficaciter reuocant, in solam gratiam, cuiusque infusionem, remissionem peccatorum, quæ sit de facto. Si autem gratia non esset essentialiter impossibilis eum peccato, adeoque non haberet essentialiter sibi deuinctam remissionem peccatorum, nequidem de facto posset illam præstare se sola; sed necessario esset superaddendus peculiaris fauor extrinsecus Dei moraliter distinctus à voluntate conferendi gratiam. Nec enim fieri potest per voluntatem diuinam, vt ab aliqua entitate creata præstetur in genere causæ formalis, quod fieri absolute potest, vt ab eadem in eodem genere non præstetur. Quia causalitas formalis, & quidquid per eam præstabile est continetur in sola vnione formæ ad subiectum, & exclusionem formæ, effectusque formalis oppositi indistincti à sua forma.

Art. 12. Suffragatur huic ponderationi Concilium Tridentinum sess. 6. cap. 7. dum, inter alia eodem pertinentia, definit, *unicam causam formalem nostre iustificationis esse institutionem Dei, non qua ipse iustus est, sed qua nos iustos facit*. Si enim sola gratia non sufficeret ad remissionem peccati absque fauore extrinsecè separabili absolute ab ipsa, non rectè diceretur, ipsam esse unicam causam formalem nostræ iustificationis; sicut non rectè diceretur lucem esse unicam causam formalem illuminationis, si absolute posset cõponi cum tenebris, Quæ comparatio viger ex Apostolo vocante gratiam, & peccatum, lucem, & tenebras; vitam, & mortem ad Eph. 5. ad Rom. 5. & 6. 2. ad Corinth. 6. Quæ quidem, & alia similia non idoneè accommodantur iis, quæ sunt inuicem compossibilia absolute, maxime cum eò vnice dirigantur, vt exprimat opppositio, & incompossibilitas, quæ est inter gratiam, & peccatum. Plura alia prosequuntur fusè in fauorem huius partis Vasqu. 1. 2. d. 204. à c. 2. Et Suarez l. 7. de gratia, cap. 12. aduersus Lessium, Ripaldam, & nonnullos alios.

Ad 1. In iustificatione impij dantur duæ mutationes, & vnus motus, vt docet Diuus Thomas q. illa 28. de verit. a. 7. ex Philosopho 5. Phys. text. 7. Prior mutatio est corruptio de peccatore in nõ peccatorem. Posterior mutatio est generatio de non iusto in iustum. Motus vtramque istam mutationem inclusim complectens est de peccatore in iustum. Nempe mutatio dicitur à Philosopho transitus de non subiecto in subiectum; aut de subiecto in non subiectum, & versatur inter extrema, quorum alterum est significabile affirmatiuè, alterum negatiuè. Motus verò dicitur transitus de subiecto in subiectum, & versatur inter extrema vtriusque significabilia affirmatiuè. Testimonia obiectionis respiciunt simpliciter mutationum; sed nihil officiunt veræ sententiæ. Quia prior mutatio de peccatore in non peccatorem essentialiter connectitur cum posteriori mutatione de non iusto in iustum, eamque includit in se realiter cum sola distinctione rationis ab ipsa, vt constat ex rationibus superius adductis. Ob quam connexionem metaphysicam, & realem inclusionem totum hoc opus est vnum in ratione motus, & significatur indiuisum, maxime à Concilio Tridentino, nomine iustificationis impij, & renouationis interioris.

Ad 2. Apud Concilium, *Tò non sola*, non est multiplicatum entitatum, sed formalitatum: sicut fidicatur, homo non est solum viuens sensibile, aut solum animal bipes; sed etiam rationale, admiratiuum, ac rifibile. Nempe Concilium condemnat hereticos astruentes de facto remissionem peccatorum, qualem astruunt possibilem auctores Catholici nobis cõtradictentes; remissionem scilicet purè extrinsecè denominatiuam peccatoris, & non etiam perfectiuam eiusdem in se intrinsecè. Quem in scopum confert multo magis, vt per se patet, si & necessaria omnino non est, vti paulo prius inferebatur, remissio indistincta realiter ad-

quatè, solumque distincta ratione à positiua intrinseca sanctificatione, & renouatione, & non tantum purè concomitanter, ac materialiter coniuncta cum eadem. Ceterè sola distinctio formalis, & rationis abundè sufficit pro vtraque illa locutione Concilij, vt pro alijs eiusmodi locutionibus, vt notatum iterum fuit pro re simili in quæst. 4. ad 2. c. 1.

Ad 3. Præmia, & supplicia, quæ Deus rependit meritis de condigno, & peccatis, non minori necessitate ad ea consequuntur, quam consequuntur ad causas necessarias effectus ipsarum purè physici. Numpe leges sapientiæ diuinæ, ex quibus omnis necessitas, & connexio rerum descendit, non minus præscribunt congruentem rebus ordinem quoad moralia, quam quoad purè physica. Profectò actus boni, & mali ex sua natura, ac essentia obsequentes, & repugnantes fidei supernaturali Dei, vt remuneratoris, ac remuneraturi, & punituri, adeoque essentialiter connecti cum eadem fide, connectuntur procul dubio essentialiter cum præmiis, & suppliciis necessariis ad verificationem intrinsecè indetectibilem eiusdem fidei. Solum igitur est de ratione præmij, & supplicij, vt non contineantur in virtute actiua physica operis seu boni, seu mali, aut ipsius operantis, vti continentur, quæ proponuntur in obiectione; sed pendeant à virtute actiua remuneratoris, ac iudicis mouentibus voluntatem ipsius bonitate, & malitia morali operum. Ceterum quod proueniant contingenter, aut necessario ex actibus bonis, & malis, est indifferens ad rationem præmij, & supplicij, vt sic.

Ad 4. Remissio peccati est quid maius in ratione ardui, ac difficilis, quam collatio gratiæ respectu innocentis, non tamen quam collatio gratiæ respectu peccatoris. Vnde satisfactio Christi necessaria ad remissionem peccatorum eo ipso fuit necessaria, vt gratia sanctificans peccatoribus conferretur. Asseritur autem, sufficiens ad remissionem peccati, in fusio gratiæ, per quam ipsa infunditur peccatori, non per quam infunditur innocenti: sicut inductio caloris in frigidum sufficit ad expulsionem frigoris, licet non sufficiat inductio in nec calidum, nec frigidum. Consequenter purus homo non potest mereri sibi, aut aliis infusionem gratiæ succedentem immediatè peccato, esto mereri possit augmentum gratiæ.

Ad 5. Negatur antecedens. Ad eius probationem, connexio peccati cum possibilitate doni supernaturalis fundatur in contemptu finis supernaturalis, qui contemptus est de conceptu intrinseco eiusdem peccati, quatenus commissi ab homine eleuato. Vnde ea cõnexio nullam arguit perfectionem supernaturalem in tali peccato; sed potius imperfectionem, & malitiam infranaturalem; id est deteriorem, saltem ceteris paribus, quam quæ dari possit in statu puræ naturæ. Falsum itaque est ad conceptum perfectionis supernaturalis sufficere qualemcumque connexionem cum possibilitate doni supernaturalis. Quæ de re actum est ex professo qu. 6. de gratia.

Ad 6. Indifferentia Dei ad puniendum, & non puniendum priuatione gratiæ hominem antecedenter peccatorem est indiuisum indifferentia ad impediendam, & non impediendam vltiorem perseverantiam habitalem peccati. Consequenter determinatio ad puniendum peccatorem priuatione gratiæ pro aliquo instanti est indiuisum determinatio ad non impediendam perseverantiam peccati pro eodem instanti; & è conuerso determinatio dandi gratiam est indiuisum determinatio impeditiõis perseverantiæ. Non igitur componitur gratia, aut voluntas dandi gratiam cum peccato pro aliquo instanti reali, sed cum sola indifferentia Dei, vt in sit peccatû, & non in sit gratia. Exemplum de visibili, & visione creata non est è re. Quia visibile est causa realis motiua visionis creatæ.

creatur, qua videtur; ideoque necesse est, ut visibile præsupponatur existens in se intrinsece pro priori naturæ. At peccatum non est motuum voluntatis diuinæ, punitiæ, quatenus habitualiter perseverans; sed cum primum actualiter existit, quatenus actualiter existens in se intrinsece est motuum, & causa sufficiens æternæ punitiōis, ac proinde, & æternæ perseverantiæ habitualis suæ, nisi Deus impediatur utrumque infusione gratiæ. Igitur pro priori ad voluntatem puniendi hominem immediate prius peccatore sola præit cognitio peccati actualis præteriti nondum condonati, ac deleti infusione gratiæ; ideoque adhuc tum continuabilis, & punibilis; tum condonabilis, & deletibilis. Ex quo apparet debilitas fundamenti, quo Lorca componit peccatum cum gratia pro primo instanti reali iustificationis. Videri pluscula possunt de simili indifferentia pro priori naturæ quaest. 50. de Iustitia.

Ad 7. Potestas habitualis ad supernaturalem dilectionem Dei necessitat Deum ad dilectionem amicabilem hominis sola necessitate consequenti, quatenus essentiale est habitui charitatis, ut conferatur per dilectionem amicabilem hominis, & non aliter, ut ostensum est in præsentia, & in qu. 3. Ad primam probationem in contrarium: habitus charitatis ideo non est necessariò coniunctus cum dilectione hominis erga Deum, sicut cum dilectione Dei erga hominem. Quia non est effectus hominis obsequentis Deo, sicut effectus Dei, quatenus benefici erga hominem. Cæterum necessitat etiam hominem ratione suæ perfectionis, ne quid faciat contrarium suæ dilectioni erga Deum in sensu composito ipsius habitus; qui est effectus proprius diuinæ dilectionis erga hominem. Ad secundam: Homo est simpliciter bonus per habitum charitatis. Quia hic habitus æquivaleret actui, quatenus per se ipsum formaliter est impossibilis cum omni actu contradicente dilectioni Dei, sicut ipsa actualis dilectio Dei. Ad tertiam: Dilectio amicabile est permanens ex sua natura, & auxilia gratiæ actualis transeunt citò ex sua natura, habitus verò charitatis est vnus inter Deum, & hominem permanens ex se sine fine. Ad quartam, & quintam, quibus ferè utitur Ariaga, patet ex dictis in qu. 3. ad 1. & 2. Habenda est præ oculis conditio sæpe notata dilectionis diuinæ non causabilis per bonitates creatas, sed causatiuæ earum; ideoque non necessariò resultantis ex rebus creatis, sed essentialiter prærequisita, ac præsupposita pro existentia ipsarum, iuxta gradum bonitatis earundem.

Art. 1. Ad 8. Habitus virtutum naturalium sunt compossibiles cum actibus vitij contrarij etiam lethaliter peccaminosis; non verò habitus supernaturales, præsertim virtutum Theologicarum, ut dicitur, & exponetur qu. 6. de iis virtutibus. Vnde pro statu puræ naturæ ad deletionem peccati lethalis necessaria insuper foret actualis dilectio Dei super omnia, coniuncta cum dignitate connaturali hominis respectu beatitudinis suæ naturalis. Habitus verò supernaturalis charitatis æquivaleret actuali supernaturali dilectioni Dei, ut nuper dicebatur, & propterea sufficit se solo ad eundem effectum. Cæterum sicut peccatum hominis eleuati tollitur per id, quod est optimum in statu eleuationis, id est per gratiam habitalem, seu habitum charitatis; ita peccatum hominis non eleuati tolleretur per id, quod esset optimum in statu puræ naturæ, id est per actum dilectionis naturalis Dei super omnia. Quia Deus pro neutro statu potest concedere, quod est optimum omnium, nisi dilectione omnium maxima, quam ostensum est esse impossibilem cum statu peccatoris, & inimici Dei.

Art. 2. Testimonium Diui Thomæ, quod adduci-

tur in contrarium, non est de re. Quia D. Thomas per statum naturæ intelligit statum hominis nondum quidem habentis iustitiam originalem, & gratiam sanctificantem; potens tamen habere potentia proxima, atque adeo eleuati ad ordinem supernaturalem. Quæ est interpretatio P. Granados, & aliorum in præsentia, & quidem legitima, ut patet ex contextu. Facit enim D. Thomas eam suppositionem iuxta mentem antiquorum quorundam Theologorum, qui ita negarunt primo homini iustitiam, & sanctitatem habitalem ante peccatum, ut non negauerint potentiam disponendi se ad illam, eandemque obtinendi; quandoquidem est certum ex fide, quod utramque de facto amiserit in pœnam peccati. De infinitate porro offensæ Dei, & de necessitate satisfactionis æqualis, atque de gratia remissionis absque ista satisfactione dicitur partim qu. 9. de Incarnatione, ad 12. & vberius in qq. de Pœnitentia.

Art. 1. Ad 9. Qualitates naturales iniucem contrariæ, ambæ sunt entitates positivæ bonæ, & pendentes à concursu Dei positivo, suntque capaces miraculose existentia, & conseruationis. Vnde neutra, aut ponitur à parte rei per solam suspensionem concursus diuini positivi in formam oppositam, aut tollitur formaliter, & directè per solum concursum ad formam oppositam. At peccatum formaliter consistit in priuatione, nec pendet à concursu positivo diuino, nec est capax miraculosi concursus diuini in ipsum. Vnde ponitur à parte rei, quantum est ex parte Dei, per solam suspensionem concursus in formam oppositam; impeditur verò formaliter, & directè, quominus existat, aut conseruetur, per concursum positivum in eandem formam oppositam. Nulla igitur est paritas ab existentia caloris in præsentia frigoris ad existentiam peccati in præsentia gratiæ.

Art. 2. Quod dicitur de permissione naturali peccati pro priori naturæ, & de miraculosa deinde infusione gratiæ pro posteriori naturæ, inducit permissionem Dei, quasi ignorantis, aut nondum aduertentis pro priori, quid agat, aut sit acturus pro posteriori. Quæ est imaginatio valde extranea à veritate, & nimium indulgens similitudini imbecillitatis humanæ respectu Dei. Quia Deus simul, ac indiuisim inspicit, & determinat, quæ sunt successiuè, quodcumque demum successionis genus sit in rebus creatis. Quare in miraculo coniunctionis gratiæ, & peccati, æquè esset miraculosa permissio peccati secundum se, ac infusio gratiæ secundum se. Repugnat autem puræ permissio, ut sit miraculosa respectu sui effectus permissi. Non namque ipso esset plusquam permissio. Accommodetur totum argumentum coniunctioni peccati cum beatitudine, & vnione hypostatica; & apparebit clarè inanitas paritatis, atque indigentia alterius præterea rationis.

Ad 10. Infinitas virtutis nihil facit pro coniunctione rerum in se chimerica. Quare aliunde videndum est de possibilitate, & repugnantia cuiusque euentus; & an distantia terminorum sit, vel non sit infinita negatiuè, seu includens in se contradictionem, quæ constat ex infinite distantibus negatiuè. Ad confirmationem: Habitus charitatis pendet essentialiter quoad esse; & conseruari à libera voluntate, & dilectione Dei erga hominem. At habitus vitiosus non ita pendet saltem quoad conseruari, ab actuali, vel auersione à Deo, vel non conseruatione ad eundem, sed conseruatur ab alia causa. Nulla igitur est paritas.